

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 11.

V Ljubljani 1. novembra 1885.

Leto XV.

Sveti Benedikt.

(Iz nemškega po J. N. Vogl-u.)

Ko bil je Benedikt še mlad,
Budil ljudém ni lepih nad;
Po cestah se je vedno klátil,
Z razbojniki se tudi brátil.

Kdor je hudobneža poznal,
Od daleč vže se ga je zbál;
A on ni zmnél se veliko
Za kralja ali za vladíko.

Ko mnogo je minulo let,
Izginil mu življenja cvet,
Pogum upada mu v starósti,
Pregreh je storil vže zadósti.

Kesati se začel divjak
Obilih svojih je napák;
Imel je v sreí hude bóje,
Obžaloval pregrehe svoje.

Poboljšán ide v samostan,
Ponižen prosi in skesan:
„Vzemite k sebi me minihi,
Bom pokoríl se v céli tihi.“

Minihe pa je strah zavzel —
Saj nihče ni ga bil vesel —
In vrata hitro se zapró mu,
A on ne gre še proti dómu.

Sreé ga vedno peklo je,
In s silo dalje vleklo je;
A v samostanu se ustavi,
Kjer se pri svetem Križi pravi.

In spet potrka prav lahnó,
In spet poprosi prav gorkó;
Poprosi dobrega opata,
Da v samostan odprè mu vrata.

„Tu mnog se vže je pokoríl
In sréni mir je tu dobíl;
Sprejmite grešnika, ojoče,
Ki grehov se poboljšat hoče.“

Opata velik strah navdá,
Ko vgleda silnega možá;
Vender mu pravi: „Jaz skesanim
Pokóre delati ne braním.“

A ker si slabo hiševal,
Drvá boš na dvorišči klál,
Z očesom v noči stražil páznim,
Sicer te kakor sužnja káznim.“

Ostane v samostanu, koj
Pričnè s hudobnim duhom boj;
Iz gostih mrež njegovih duša,
Uiti z resno voljo skuša.

Potí na dvoru ves se dan,
Da žuli krepka se mu dlan,
In ko po noči vsak počíva,
Pokója stražnik le ne vživa.

Udari ura polnoči,
Vse v samostanu mirno spi;
Le on ob zidu hodi vrta,
Zeló mu duša je potrta.

Vihar strašansko zabučí,
Pred njim pa hipoma stoji
Peklenšček črni, grozoviti,
Takó mu jame govoriti:

„Nespameten se ti mi zdiš,
Da v tem zidovji še tičiš,
In se trpinčíš brez koristi,
Da duša grehov se očisti.

O pojdi! pojdi! koj z manó,
Življenje zunaj je lepó;
Obhajal bodeš veselíce
Napivale se ti zdravíce.“

A Benedikt zavrne ga:
„Ne maram za te črnega,
Nikdar se več ti ne pridružim
Prej tebi sem, zdaj Bógu služim.“

„Oho!“ mu pravi duh na to,
Ugrè hudiču se težkó;
Če vjel kogá je v svoje mreže,
Pač tudi dobro ga zaveže.

Če nočeš biti sluga moj,
Pogúm pokaži zdaj mi svoj;
Iz večne sužnjosti pomága
Le slavna nad menoj ti zmága.

Grozíl hudobec se takó
Misleč, da ga premagal bo;
A dalje hudi ne govóri!
Junak utrjen je v pokóri.

Možá je zgrabil tujega
Bori se ž njim in suje ga;
Bori z veliko se srénóstjo,
Bori s telesno se krepóstjo.

Močan nasprotnik je in čil,
Napél je moč vseh svojih žil;
Vse trese se, ko silovíta
Junaka v vrtu se boríta.

Bojujeta se dolgo vžé,
Da udje jima krvavé;
A dolgo v bitki tej besnéči
Nobenemu se ne posréči.

Nazadnje Benedikt je vroč
Vso svojo zbral, pokazal moč;
Na tla hudobo trešči roka,
Da trdo mu kostóvje poka.

Zdaj pa beží strašná pošast,
Bolí ga in jezí nečast;
A Benediktu ni se bati,
Da v samostan se še priklati.

In še se kaže tisti kraj,
Kjer bila se je bitka kdaj;
Pogosto ljudstvo sèm potuje,
Svetnika hrabrost občuduje.

Prav za gotovo se ne zná,
Al' res hudobnega duhá
Tam zmógel Benedikt je sveti,
Če nočeš, treba ni verjeti.

Mordá poménja zlóbní duh
Pregrešnega srcá napuh,
Ki svojega ne vstavi bója,
Ki nikdar nam ne dá pokója.

O svojem času vse prav pride.

Bil sem še dete, komaj kacih šest let staro, ker dobro se še spominam, da sem nosil prve hlačiice, ko se pripelje nekega vzpomladanskega dne lepa kočija po cesti góri. Jaz sem sedel na vrtu poleg ceste in postavljaj hišice iz ila. Kadar pride kočija do vrta, postojí in mlad gospod stopi iz nje ter se mi polagoma približa, da bi videl, kaj delam.

Ko se k višku ozrém in tujca poleg sebe ugledam, hočem vže k materi v vežo zbežati, ali prijazna beseda neznanca me ustavi.

„Kaj delaš, deček?“ vpraša me mladi gospod. — „Hišice si zidam,“ odgovorim jaz kratko ter gnjetem ilovico dalje.

„Čegav pa si?“ vpraša tujec dalje.

„Mikeljnov,“ bil je zopet moj odgovor.

Jedna hišica je bila vže gotova in je stala na drobnej deščici.

„Ali mi prodaš to-le hišico?“ reče tujec, kazaje na dovršeno stavbo.

„Kar vzemite jo gospod, a pázite, da se vam ne podere, ker je še vlažna,“ odgovorim jaz.

Tujec se sklóne, podá meni rumen denar in vzame mojo ilovnato hišico, stoječo na deščici ter pravi odhajajoč: „Za ta denar ti bodo mati kupili mnogo lepih stvari. Le priden bodi!“

Ko še ogledujem lep denar, vže je drdrala kočija mej glasnim smehom v njej sedečih dalje.

Jaz tečem k materi v kuhinjo in jej pokažem denar, katerega sem skupil za svojo stavbo. Mati se prestrašijo in hité na cesto, da bi dali tujcu cekin nazaj, misleč, da se je zmotil; ali kočija se je bila vže za zadnjim ovinkom skrila.

Preteklo je po tem dogodku kacih osem let, in jaz sem se vže več let šolal v mestu. Prišla je zlata dôba počitnic, in zopet sem zidal v domačem kraju, a ne hišic, nego gradove, in ne na zemljo, nego v oblake.

Bilo je meseca avgusta. Huda nevihta s točo se je privlekla črez hribe in pokončala poljske pridelke.

Proti večeru omenjenega dne pride v hišo čedno opravljen, a ves premočen tujec in prosi prenočišča. Moja dobra mati je kakor navadno tudi zdaj gostoljubno vzprejela neznanega človeka, ter mu postregla, kakor je znala in mogla. Ko sedim drugo jutro s tujcem pri zajutreku, zdi se mi mož jako znan, a vender ga nisem znal kam dejati. Povprašam ga tedaj, če ni vže kdaj tod potoval. „Kacih osem let bode tega, kar sem se tod vozil s svojo soprugo,“ odgovori mi popotnik.

Zdaj mi je bilo jasno, in mislil sem si, da bi utegnil ta tujec biti oni mladi gospod, kateri je dal meni cekin za ilovnato hišico. Vprašam ga torej dalje: „Ali se vam ni takrat nič posebnega pripetilo na poti skozi našo dolino?“

Tujec malo pomisli, potem pa pravi: „Tukaj nekje smo videli dečka, ki je sedel ob cesti in zidal hišice iz ila.“

„In vi ste jedno kupili za rumen cekin,“ vzkliknem jaz ter podam tujcu roko. V tem pride moja mila mati v izbo in čuje moje poslednje besede. Hitro jej grem naproti in jej tiho rečem prinesiti cekin, katerega vže osem

let hrani. Mati otide in prinese nemudoma zlat denar, ter ga stisne meni v roko. Jaz položim cekin na mizo, rekoč: „Srčno me veseli, da morem zmoto, katera se je pred osmimi leti pripetila, zopet poravnati. Vzemite torej, kar je vaše, zopet nazaj! Moja mati so slutili pomoto in skrbno hranili zlat denar do denašnjega dne.“

„Prijatelj, to ni bila pomota,“ pravi tujec; „cekin, katerega sem vam dal, je vaš in ga smete mirno obdržati. Jaz v resnici nisem tak siromak, kakor si morda vi domišljujete. Na potovanji so mi sicer po večjem pošli denarji, potem sem pisal, da se mi pošljejo v C., in sem hotel peš prepotovati pot, po katerem sem se nekdaj vozil. Včerajšna nevihta pa in noč ste me le slučajno prisilili pri vas iskati zavetja.“

„Zatorej vzemite cekin in bodite mirni. Človek ne vé, kaj ga zadene na poti,“ pravim jaz in mu stisnem denar v roko.

Popotnik vzame cekin ter obljubi materino in mojo poštenost in gostoljubnost nikdar ne pozabiti ter nama denar zopet vrniti.

Prošli so meseci, prošla so leta, in moja mila mati je vže zdavnej počivala v hladnem grobu, ko sem bil po opravih v Zagrebu. Tu srečam nekega dne na ulicah gospoda z osivelo brado, kateri me po daljšem opazovanji nagovori: „Niste li vi Slovenec?“ — „Da, sém,“ pravim jaz. — „In vaše imé?“ — Ko mu povem svoje imé, prime me mož za roko ter me sredi ulice objame ter prisrčno povabi na svoj dom. Prišedši v njegovo stanovanje, pride nama njegova prijazna supruga s sinom in nežno hčerko naproti. „Eto vam mojega prijatelja in dobrotnika,“ pravi ljubeznjivi gospod ter pripoveduje še jedenkrat vso dogodbo, katera se je vršila pred mnogo leti na mojem skromnem domu.

„In kaj ste hoteli z ilovnato hišico, katero ste s seboj vzeli?“ vprašam jaz naposled.

Gospod molče odpre stekleno omaro, in glej! ondu notri je stala moja ilovnata hišica ravno taka, kakeršna je prišla iz mojih mladih rok. Jaz se nasmejem na ves glas, ko zagledam svojo prvo stavbo, in cela vrsta srečnih spominov iz mladostnih dni se vzbudi v mojej duši, in nehoté se mi skrivna solza vtrne v očesu.

„Vaša lična hišica je jako uplivala na razvoj mojega sina,“ nadaljuje gospod. „Kadar smo bili v goricah, ponarejal je vašo hišico, pozneje jo narisal, in ko je prišel po okončanih študijah iz Prage, postavil je v vinogradu hišo po vašem vzorec (modelu).

Štirinajst dni sem moral ostati pri ljubeznjivej družini, in kadar sem se poslavljaj, stale so nam solzé v očeh. Stari gospod je stopil še jedenkrat k meni, ter mi stisnil v roko pet velicih zlatov po dvajset frankov. Jaz sem se branil, a zamán. „Vi ste váričen človek,“ dejal je stari, „le vzemite jih in jih shranite; morda pridem še kdaj k vam, in potem mi zopet lahko pomagata.“

Plemeniti gospod in njegova supruga sta tudi vže mrtva, hčerka se je omožila in sin zida železnice po širokem sveti.

Josip Lavrič.

Čudapolna pota božja.

(Po starej pravljici.)

Star puščavnik sedi pred durmi svoje celice in premišljuje: „Dolgo vže živim na svetu, opazujem in presojujem to in óno stvar — in vender ne morem temu pritrčiti, da bi bilo vse dobro ukrenjeno in da bi bila Božja pota vsegdar dobra in modra.“ — Na to zaspí in senjá čuden sën. Zdí se mu, da sliši glas z nebes, ki mu kliče: „Vstani in pojdi v širni svet, pokazal ti bodem božja pota!“ Puščavnik vstane, vzame palico in gre ravni pot skozi gozd. Kmalu pa zgreši pot in prestrašen kliče človeka, ki bi mu pokazal dalje. Neznani mož se mu približa, pozdravi ga in pravi: „Pojdi z menoj, sam ne najdeš pota iz te goščave.“ Hvaležen mu je puščavnik in brzo korakata dalje. Zvečer prideta do hiše in prosita prenočišča. Gospodar ju prijazno vzprejme in bogato pogostí. „Vesel sem,“ déjal je, „kajti danes sem praznoval vesel dan. Človek, ki mi je bil dosihmal sovražen, sprijaznil se je z menoj — in v poročstvo svoje udanosti mi je daroval to-le zlato kupo.“ — Drugó jutro, ko popotnika vstaneta, zahvalita se prijaznemu gospodarju, želeč mu obilo blagoslova za njegovo usmiljenost. Ali kaj zapazi v tem puščavnik? Njegov spremljevalec je ukradel zlato kupo, ter jo ravno pobasal v malho. „Stoj!“ hoče puščavnik zaklicati — ali vže mu njegov spremljevalec resno zavrne: „Molči! to so božja pota.“ — Potovala sta ves dan.

Zvečer prideta k hiši in prosita prenočišča. A gospodar te hiše je bil nezméren lakomnik in oderuh. Začne ju zmérjati in preklinjati kot nepovabljené goste z vsemi imeni in priimki. „Tu ne moreva ostati,“ dé neznani mož in migne puščavniku, da gresta dalje. Predno pa otideta, pristopi k oderuhu, ter mu daruje zlato kupo, katero je ukradel prijaznemu gospodarju. „Kaj delaš?“ zamahne puščavnik — a neznani mož mu resno odgovori: „Molči! to so božja pota.“ — In zopet potujeta ves dan.

Zvečer dospéta k malej hiši in prosita prenočišča. Gospodar ju prijazno vzprejme — a globoka žalost mu se je brala na obličji. „Kakor se trudim in ubijam,“ pripoveduje borni mož, vender si ne morem opomoči. Nesreča me preganja vedno in vedno. Druzega mi ni ostalo, nego ta kočá.“ — „Bog bode pomagal,“ tolaži ga spremljevalec, seže po luč in vpričo njega zažgé borno kočó. „Požigalec!“ vpije puščavnik; a neznani mož mu resno zavrne: „Molči, to so pota božja!“ In zopet potujeta ves dan.

Zvečer dospéta k hiši in prosita prenočišča. Gospodar ju še precej dobro vzprejme in pogostí — a bil je čméri in odúren, govoril je malo, — jedino s svojim sinkom je bil izredno prijazen. Bil mu je jedini otrok in neizrečeno ga je ljubil. Puščavnik sicer graja óne prvi lastnosti na možu — a te zadnje ne more prehvaliti. — Drugi dan zahvalita se gospodarju za prenočišča, ter ga prosita, da jima pokaže najbližji pot. „Jaz vaju ne morem spremiti,“ odvrne mož, a dam vama sinka s seboj, on naj vaju spremi do brví, ki pelje preko derečega potoka. A vedita pa, da mi je jedini otrok, zatorej pázita nanj; da se mu nič hudega ne pripetí.“ — „Bog ga bode čuval!“ odvrne spremljevalec in vsi trije se podajo na pot. Kadar pridejo do ozke brvi, hoče se deček vrniti — a neznani mož veli: „Idi dalje!“ — Deček sluša. Prišedšega

sredi brvi, zagradi ga neznaní mož, visoko ga dvigne v zrak ter z vso silo vrže v globoko vodo. Puščavnik strepetá, sveta jeza ga spreletí: „Skušnjavec goljufivi!“ kriči nad njim, „rajši poginem tú na mestu, nego storiti še jeden korak s teboj. Poberi se mi izpred oči! To so božja pota, ki mi je hočeš kazati? Lažnik ti, zemlja naj se odprè, ter te vzame v svoje žrelo!“ . . .

V trenutji pa se takó zablísne, da puščavniku vzame víd, zemlja se strese in ko puščavnik zopet spregleda ne vídi več neznanega možá. Pred njim stoji mladeníč v blestečej obleki — bil je angel Gospodov!

Angel spregovori: „Kazal sem ti božja pota a nisi jih razumel, zatorej poslušaj! Kupa, katero sem bil vzel prijaznemu in dobremu možu, bila je zastrupéna, vzel sem jo njemu, ker je dober, in jo podaril nesramnemu skopuhu, ki ni vreden življenja, naj si iz nje pije svojo smrt. — Borni, pridni mož si bode zopet sezidal hišo in bode toliko pridnejši, a pod pepelom bode našel zaklad, ki mu bode pomagal iz vsake zadrege. Čmérni, odurni mož pa, kateremu sem sina v potok vrgel, velik je grešnik — in óni sin njegov bi postal jedenkrat ropar in morilec. Izguba otrokova nagnila bode moža k pokori — a otrok sam je najboljše preskrbljen! — Ti nisi mogel razumeti modrosti in previdnosti božjih potov, — nekaj si jih gledal z lastnimi očmi — zatorej idi in úči se jih razumévati v prihodnosti!“

Janja M.

Grelí se po zimi na mesecu.

rača se nekaj ljudi po zimi z vojske in vsi so bili iz jednega sela, pa jih zateče noč na poti. Najstarejši od njih reče četi: „Pobrazajmo, bratje, nogé, ne bi li kje kako selo opazili in v njem prenočili, da nocej ne pomremo od mraza.“ — Vsi ga slušajo in pričnó hoditi, kolikor so kdaj najbolje mogli, ali nikjer ni sela ni hiše, nego utrujeni polégajo na nekej poljani in reče jeden od čete: „Čemu nam bosta selo in ogenj, ko mesec sije, in v tem se nam tudi opanki posušé, kadar mi malo pospimo.“ Sezujejo vsi opanke in črevlje z nog in porastavijo jih po ónej dolini, da se na mesecu sušé; ležejo drug do drugega in vsak se pokrije s plaščem. — Nikdo ni še zaspal, in vodja začne z zobmi škripati od velikega mraza in hude zime, a da bi ga drugovi ne pokarali, ka ne more strpeti zime, reče jim: „Takó, bratje, vsaki, kakor jaz; čul sem od starih ljudi, da nema hitrejšega leka zoper zimo, nego tresti se in zgibati z ramami. „Dobro, vodja!“ odgovori nekdo od čete, „potrpiamo malo, dokler se nagne mesec, in ker že nismo napravili nikakega junaštva v vojski, vsaj vsakdo poreče, da smo junaci, ker moremo zimsko noč prenesti v planini.“ — Tretji, ki ni mogel dalje od mraza ostati na mestu, dvigne se, da obuje svoje opanke, a videč, da so se utrdili od velikega mraza, pogleda na mesec in reče: „Ne čudim ti se, kakó si jih tako brzo osušil, nego čudim se, kako si jih presušil.“ A vodja z zobmi škripajoč izpod plašča odgovori: „Da li vam nisem pravil, kaj napravi vse pusti mesec, kadar hoče; a če so nam opanki suhi, pa idimo domóv, ondu je dosti junaštva napravljenega, in kdor ne veruje, naj sam poskusi.“

Po „Vrčevču.“

A t e j.

„Oglej, Anica moja, in povej mi, kdo je to?“ vpraša danes zopet mati hčerko Anico, ko je na mizi ležečo knjigo s spominskimi slikami odprla. — „Atej!“ odgovori dekletce kakor kaka papiga ter položi nežni prstek na podobo v albumu, a vidi se na okrogloličnem obrazku, da prav nič ne misli niti čuti pri besedi, katero so nežna usteca izgovorila. Nu, in kaj bi tudi čutila, saj ne živi več njen atej; umrl je, ko je Anica prvič luč

svetá zagledala. Anica ga ni nikoli videla, nikoli poljubila, nikoli objela, kakor to drugi otroci delajo. In kdo bi se čudil, ako očetova podoba nežnemu dekletcu nič drugega ni nego druge podobe v albumu s tem samim razločkom, da jo imenuje „atej,“ ker jo je mati takó naučila. Dà, dà, kar se našemu srcu v pravej, resničnej in živej podobi po večkrat ne vtisne, tega tudi ne čuti otročje srcé, bodi si tudi podoba očetova ali materinà! . . .

Okrogloličnej Anici je njen atej z dolgo, rujavo brado in prijaznimi modrimi očmi le „mož,“ katerega ne pozná — in kolika množina ljubezni, zvestobe, hrepenenja in britkosti se nahaja v srci matere pri pogledu možá, ki je bil njen soprug, oče ljubeznjivega dekletca! Celó priprost glas iz nežnih otročjih ustec navdaja ubogo mater z rajsko sladkostjo, kadar sliši: „Atej! atej!“ in ravno zaradi tega je knjiga s spominskimi slikami tolikokrat na mizi in Anica mora vselej z nežnim prstekom pokazati sliko očetovo in na materino vprašanje: „Poglej, Anica, in povej, kdo je to?“ odgovoriti: „Atej! atej!“ A pri tem odgovoru se često zgodi, da Anica radovedno vpraša mater: „Zakaj je šel iz doma atej? Kdaj pride atej?“ —č.

Čudovito ponižanje.

Angleški kralj Jakob I. je bil jako nagle jeze, nasproti pa zopet takó plemenitega srcá, da se ni nikoli obotavljal, da - si je bil kralj, v svojej jezi storjeno krivico pripoznati in popraviti. Nekega dne je bil jako važne listine o nekej pogodbi s Španijo nekam založil. Misleč, da jih je dal prvemu svojemu tajniku Gibu, pokliče ga pred-se ter od njega zahteva pisma nazaj. Gib, njegov najstarejši in najzvestejši služabnik, ki mu je v službi vže dostikrat pokazal znamenja svoje zvestobe in točnosti, pade na koleni pred kralja in se roti, da on teh listin nikoli ni imel v rokah, niti jih je videl. Vsled te upornosti se kralj še bolj razjezi ter se takó spozabi, da pred seboj klečečega služabnika z nogo sune ter ga na tla prevrne.

Nato Gib vstane, spoštljivo se pred kralja postavi in mu dé: „Sire, jaz Vam sem dolgo let zvesto služil; tacega plačila za svojo zvestobo pač nisem zaslužil in se ga tudi nisem nadejal.“ To rekši, globoko se priklone, ter z resnimi besedami naznani, da dalje ne more več biti kraljev služabnik, ker se boji, da ne bi zopet za svojo zvesto službovanje prejel toli sramotnega plačila. Zgovorivši, otide ter se takój podá na pot v svojo domovino na Škotsko.

Kmalu potem je bil izvedel drug tajnik, kaj se je bilo zgodilo. Njemu je bil namreč kralj dal pogrešane listine, in to je bil kralj pozabil. Takój hiti tajnik z listinami h kralju.

Zdaj je kralj spoznal, kakšno krivico je storil svojemu prvemu tajniku Gibu; zato rej pošlje za njim sêla, kateremu je zaprisegel, da ne bode poprej jedel, ne pil, ne spal, dokler mu ne pripelje Giba nazaj. Gib se je hitro povrnil, ko ga je kraljevi sel dohitel, ter prišel h kralju, kateri je pred njega na jedno koleno pokleknil in prisegel, da poprej ne vstane, dokler mu Gib krivičnega razžaljenja ne odpusti. Gib se je branil, da bi izrekel besedo „odpustim,“ ker se mu je nespodobno zdelo, kaj tacega izgovoriti proti svojemu kralju. Ali kralj Jakob je to takó odločno zahteval, da mu je Gib moral z ravno to besedo naznaniti, da mu je odpustil.

J. S. Gombárov.

Pes in mačka.

Bila sta pes in mačka, ki sta se vkupe igrala, drug družemu nagajala, dražila se in grizla. Ko je nekoč mačka mirno ležala pred pasjo hišico in predla, zgrabil jo je nagajivi Sultan za vrat in jo do dobrega potresel. To je bilo Mucu zadosti; zgrbí se, oči se mu zasvetijo, zakadí se Sultanu na glavo ter ga neusmiljeno obdelava s svojimi ostrimi kremplji. Ko

je bil Sultan po nosu vže ves krvav, skoči Muc na pasjo hišico, kamor vé, da Sultan za njim ne more. Ondú počene, dere se in gleda doli na svojega sovražnika, misleč si: le tuli in lajaj, mene vže ne premakneš z mojega mesta.

Gospodar, ki je videl in slišal, kakó si Muc in Sultan nagajata ter drug drugega dražita, razjezí se, ter pravi; „Obá nista dosti prida in zaslužita, da vaju kaznujem.“ To rekši, ošine vsacega prav čvrsto s svojim bičem po hrbtu.

—č.

Znamenje mirú.

Popotnik utrujen se trudim po svéti,
Nikjer pa mi srce ne najde mirú;
Saj vender i meni je dano živeti,
Zakaj pa kot drugi ne vživam sladú?

Osoda človeku je tek odločila,
Ta v bédí se, óni v bogastvu topí;
Oj, meni je vedno ostala nemila,
V trpljenje še vedno me dalje drví.

Tjà rado pa moje okó se ozira,
Kjer grob se za grobom prijazno vrstí;
V znamenje presveto poglede upira,
Ko zór ga iz daljne dežele zlatí.

V deželo to daljno moj duh se dviguje,
Krepilnega tam se navžil bo sadú;
Teló pa po kraji le tihem vzdihuje,
Kjer križ še dviguje — znamenje mirú.

Savo Zorán.

Pismo iz Krakova.

(Iz češčine preložil Radoslav Knafič.)

Mili Vladislav!

saka radost nam je dvakrat milejša, ako jo delimo z dobrimi prijatelji. Zato Ti tudi pišem ta list, da bi delil s Teboj redko zabavo, samó to obžalujem, da se je nisi tudi Ti udeležil.

Včeraj zgodaj sem šel z dragim očetom v mnogobrojnem društvu v Veličko, mestice jedva tri ure hodá od Krakova oddaljeno. Po železnici pa smo dospeli tjà v kakej pol uri in šli smo takój obiskat svetovnoznane solne jame, katere se tu nahajajo. Na dvoji način se lahko v jamo pride: more se ali v okovanem vedru po vrvi doli spustiti ali pa iti po lesenih stopnicah. Ker nas je bilo jako mnogo, izvolili smo si lesene stopnice. Podali smo se v poslopje, sezidano nad jamo, „Lešno“ imenovano; odtod se pride po stopnicah na prvo nadstropje solnih jam. Nekateri rudarji so užgali svetilke ter nam dali bele srajce, katere smo oblekli vrhu svoje obleke, da bi se naša obvarovala vlage in solnega prahú.

Kadar smo se vsi oblekli, nastopili so rudarji s svetilkami pot a mi smo šli za njimi. Pot je dosti dolgo trajal ter je tudi starejše utrudil, ker nam je bilo prehoditi 470 stopnie, predno smo dospeli na prvo nadstropje.

Ne morem popisati, kako čudapolne, dà, nekako slovesne so te ogromne obločaste kletí, podprte z mogočnimi lesenimi stebri.

Solčna svetloba tu sém nikoli ne pride; zgorej smo zapustili krasno jutro ter prišli v kraj večne temne noči.

Naj je tudi gori na zemlji burja in nevihta, naj je mraz ali poletna vročina, tu je vedno isti blagi hlad, miren zrak brez izmene in gibanja. Mesto solna in zvezd brlé tu blede svetilke rudarjev v temnih dvorinah in na strmih solnih skalinah. Karkoli potipaš, vse je trda kaména sol: stene so od solí, strop od solí, tla od solí . . .

Takój na prvem nadstropji smo videli lepo kapelico sv. Antona. Stopnice, oltar, križ, sveče, prižnica in podobe — vse je narejeno iz samé solí. Tu se služi božja služba za rudarje, katerih po več sto dela na tem kraji. Rano se se spuščajo v jame, a še le zvečer se vračajo k svojim družinam. Sol dobivajo z železnimi drogi ali pa s smodnikom, potem jo spravljajo v sode in jo odvažajo.

Pod prvim nadstropjem sti še dve nadstropji, v kateri se pride po stopnicah iz soli izstesanih. Vseh stopnic do dna je preko tisoč; globina jame presega 300 metrov.

Šli smo tjà doli na tretje nadstropje in bavili smo se v jamah več nego šest ur, a vendar nismo mogli vsega pregledati. Da si bodeš mogel predstaviti, kako so te podzemne globine ogromne, povem Ti, da je toliko prog in cest, da presega njih dolžina 460 kilometrov; kdor bi si hotel vse dobro ogledati, moral bi štiri tedne hoditi po jamah.

Lehko vidiš tedaj, da Ti ne morem vsega, kar sem videl, obširno popisati, ali o najvažnejšem se vendar nekoliko pogovoriva.

Pri odvažanju solí služijo najbolj konji, katerih je vedno veliko število v jamah. Ti konji ne pridejo nikoli na dnevno svetlobo. Da bi se jim vožnja olajšala, narejene so železne kolotečine, po katerih vlečejo konji s soljó napolnjene vozove na óni kraj, od koder se potem sol navzgor potegne.

Vozili smo se po železnicah in tudi po vodi, ker tu je tudi veliko podzemno jezero, po katerem se ljudjé v ladijah vozijo. Strah in gróza me je prevzela, ko smo, prišedši k jezeru, stopili v ladijo; plameni svetilk so se odsevali v tihej vodi kakor v kakem zrcalu. Vsi smo bili tiho; iz grobne tišine je odmeval samó šum po vodi udarajočih vesel.

Ko smo se vračali, zažgali so rudarji nam na čast v jednej primerno visokej dvorani prekrasen ognjestroj; njegov prasek se je razlegal z dolgotrajnim odmevom po vseh skalinah. Potem so nas peljali v veliko dvorano, v katerej so lesena tla; tukaj nam je godba rudarjev prav veselo zaigrala. Žal mi je bilo, da sem moral zapustiti te vsega občudovanja vredne podzemne soline, ali ko sem bil zopet zunaj na zemlji in naglo zagledal zlato solnce ter se oddahnil v svežem vzpomladanskem zraku, bilo mi je, kakor bi se bil prebudil iz čarobnih sanj.

Moj oče pravijo, da ni na vsem svetu niti krasnejših niti slavnjejših jam od Veličke. Zato jih naj vsak, kdor le more, obiše, da dobí pojem o tem velikanskem in prečudnem podzemlju. Daj Bog, da bi tam še kdaj vkupe bila in vkupe občudovala ta velikanska čuda božja!

Pozdravlja Te najsrčnejše Tvoj

Stanislav.

Sladko grozdje.

(Basen.)

Lisica prišedši do vinske trte, ugledala je na njej lep grozd. Zeló jo je mikal in bodel v oči. Jela se je spenjati in maličiti, da bi ga dosegla, a ní se jej posrečilo. — „E, kaj to grozdje, vsaj je kisló,“ dejala je odhajaje.

Te besede je slišal vrabec, sedeč na bližnjem trnovem grmu. „Kaj? — Kisló da je, pravi. — Ni videti, da bi bi bilo.“ — Prišel je na lozo (trto) ter poskusil jedno jagodo. Bila je sladka, zrelosladka. Takój je privabil tropo sladkosnednih bratov ter ščebetel v jedno mér: „Pokúsi! pokúsi! In to izvrstno grozdje pravi lisica, da je trpko in kisló. — Čudno, čudno!“

In obrali so v kratkem grozdje po vsej lozi tako do dobra, da se ní trebalo nobenej lisici več okolo nje maličiti.

Po „Lessing-u.“

Pav in petelin.

(Basen.)

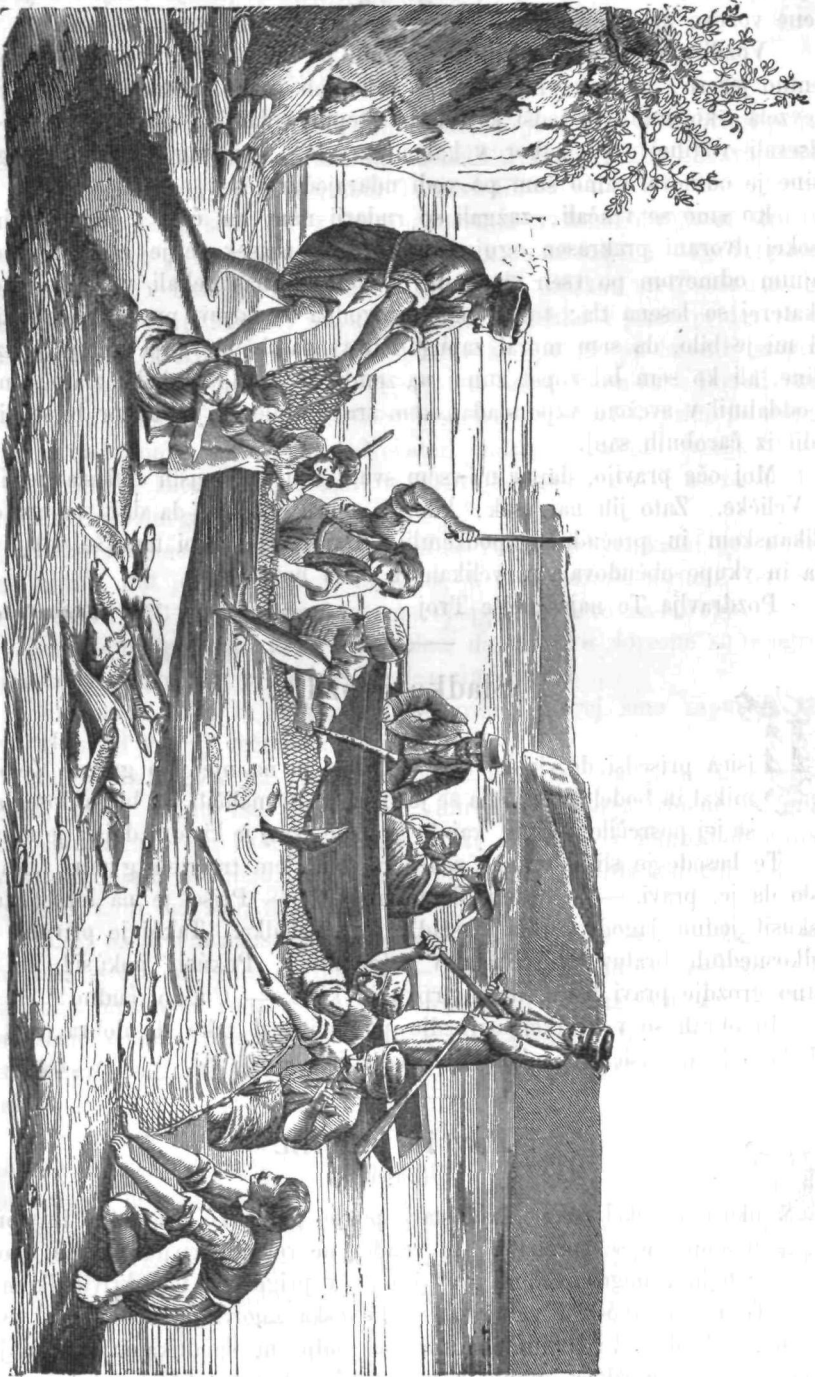
Pokoši je rekel pav: „Tvoj stari, poglej ga, kakó prevzetno in ponosito ti stopa in se sprehaja. In vender ne rekajo krivični ljudjé: „ošabni petelin“, nego „ošabni pav“ jim je v prigovoru tem krivičnikom.“

„To je pa takó-le“, zanergala je kokoška zagovarjaje ponositost svojega petelina. „Nad opravičenim ponosom se ljudjé ne spodtikajo. — Moj je ponosen na svojo možkost, ponosen na to, da zvesto opravlja posel čuvarja in dnevnega napovednika. A s čim se li ti ponašaš? — Z gizdavostjo in spreminjastim svojim perjem.“

Po „Lessing-u.“

Reka Tisa.

Ribnja lov na reki Tisi.

rava ogerska reka, izlivajoč se izvan ogerske meje v glavno reko Dunav, imenuje se Tisa (Theiss). Ob bregovih reke Tise ne najdeš nič ptujega, vse kar koli vidiš, vse te opomina ogerskih šeg, ogerskega življenja. Kdor ni videl reke Tise in ogerske planjave ob Dunavu in Tisi, ta ogerske dežele ne pozná. Kar je Indijancu veletok Ganges v Aziji in Amerikancu reka Misisipi, to je reka Tisa pravemu Madjaru. Ona mu daje trstovino ali bičevino, s katero si Madjari pokrivajo hiše; daje mu vodo za pijačo, katero Madjari rajše pijo nego li vodo iz vodnjakov, a vrhu tega mu tudi nosi trgovske in ribiške ladije. Reka Tisa je jako ribovita ter daje Madjarom mnogo rib za domači užitek in prodajo. Ob bregovih reke Tise se nahaja tudi obilo divjačine, ki daje velik del vsakdanjega živeža, posebno ogerskemu plemenitašu, ki gre ob mesečnih nočeh v bičevje lovit in streljat divje race in druge povodne ptice. Ob bregovih reke Tise je vse živo divjih rac in gosí, čapelj, žrjavov, štorcelj, túkalic, kljunačev in drugih močvirnic. Pa tudi lisic, víder in volkov se ne manjka, kamó li rib. Nek ogerski prigovor pravi, da so ribe tretjina reke Tise.

Vse iz Karpatov prišedše reke izlivajo se v Tiso, recimo: na desnem bregu Drzova, Bodrog, Hernad, Jegra in Zagjva, na levem pa: Samoš, Körös in Moriš (madj. Maros).

Reka Tisa postaja iz Černe in Bele Tise ter naglo padajoč preteka županijo Marmaroško, stopa pri Velikem Selešku (Nagy-Szöllöz) na veliko ogersko ravnino in po mnogih zavinkih na jug zapušča pri Segedinu ogersko deželo.

T.

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Globanja ali užitni goban.

nam, čitateljčki moji ljubi, da dobro poznate glivo, ki se imenuje: globanja ali užitni goban; tudi znam, da ako bi po gozdu iskali jedilnih gob (gliv), pustili bi globanje ter raje trgali belopikaste mušnice. kakor je to storila nevedna Katarinka, o katerej ste vže gotovo čitali po večkrat. Tej so se zdele sive globanje pregrde, in mislila si je: mušnice, ki so tako lepo rudeče in belopikaste, te morajo izvestno okusnejše biti.

O tistih „grdih, sivih“ gobah, katerih Katarinka ni marala, hočem vam denes, otroci dragi, nekoliko več povedati. Poslušajte me tedaj!

Globanja je poleg imenitnih rumenih lisičic jedina užitna goba, ki se po vseh krajih naše slovenske domovine uživa. O tem pričajo tudi njena mnogobrojna imena, katere je po različnih krajih dobila. Na Kranjskem jo imenujejo: užitni ali okusni goban, jurček tudi vrgánj. (Vrgánj jo imenujejo tudi prebivalci Medžimurski.) Na Štajerskem jej pravijo sploh: globanja ali glibanja. Nje botanično ime je: *Bolétus edúlis*. Nemci jej pravijo: Herrenpilz, Pilzling, Steinpilz, essbarer Röhrenpilz, tudi Edelpilz.

Vzemite zdaj, dragi moji, globanjo v roke, hočemo si jo dobro ogledati in jo potem natančno popisati. — Oni del globanje, za katerega držite, imenuje se kocén, bét ali rep. Ta je okroglast, precej debel in sicer pri spodnjem konci debelejši nego li pri gorenjem. Kocén čisto mladih globanj je jajčasto-okrogel. Kocenova barva ni pri vseh globanjah jednaka. Pri nekaterih je belkasta, pri drugih zopet rumeno- ali sivorujavkasta, a pri vseh je kocén poln (t. j. da ni votel, kakor pri nekaterih gobah) in s tenkimi mrežami opisan, ki se pa pri starih globanjah čisto malo ali celó nič ne poznajo. Drugi del globanje je klobuk. Klobuk je podoben blazini, močno zbočen ter pri starih globanjah zeló širok. Površje klobuka, ki je golo, je včasih malo mokrotno, bledorumene, pri mladih belkaste barve. Dobé se pa tudi globanje, katerih klobuk je temnorujav ali celó črn.

Na Štajerskem ljudstvo po barvi klobuka razločuje po več vrst globanj, recimo: pšenične ali bukove, katerih klobuk je temnorumen; ržene, ki imajo sivkast klobuk in ajdovske ali hrastove globanje s temnorujavim ali črnim klobukom. Botanik tega razločka med njimi ne dela.

Obrnite zdaj klobuk in si ga od spodnje strani oglejte. Kaj ne, da se vam zdi, kakor bi bil klobuk s šivanko napikan? A vender temu ni takó. Na spodnji strani klobuka se nahaja namreč neka, iz samih majhnih cevek sestavljena tvarina, ki se plôdna plast ali plôdna lega imenuje. Cevke, iz katerih je plôdna plast sestavljena, zeló so tenke, a ne povsod jednako dolge. Če plôdna plast od klobuka ločimo, kar prav lahko storimo, prepričamo se, da so cevke, ki so bliže kocéna, krajše, nego li óne druge. Plôdna plast je pri mladih globanjah bela, pozneje porumení in pri čisto starih globanjah je temnozelená. Kaj mislite, so-li te cevke, iz katerih je plôdna plast sestavljena prazne? — Naj vam povem, kaj je v cevkah. V cevkah, iz katerih je sestavljena plôdna plast, je mnogo mnogo telec, ki se trôs ali klíčna zrna imenujejo in po katerih se globanja plódi. Odrigate klobuk popolnem razvite globanje od njenega kocéna in denite ga zvečer na bel papir in sicer s plodno plastjó navzdoli. Drugo jutro bodele našli, kadar klobuk odvdignete, na papirji polno rumenega prahú in ta prah ni nič družega nego — trôs. Po trôsu se tedaj globanja, kakor tudi vsaka druga goba ali gliva plódi. A motili bi se, ako bi mislili, da iz trôsa takój vzraste globanja, kakor n. pr. iz pšeničnega zrna bilka. Iz trôsa vzrastejo najprej zeló tenke, srebrenosvitke nitke in iz teh še le vzraste globanja. Glivine nitke, ki se micelij ali podgodbje imenujejo, najdete, ako vzamete pést zemlje, na katerej je globanja rastla, ter jo preiščete.

Ker ima globanja, kakor sem vže zgoraj omenil, iz cevek sestavljeno plôdna plast, prištevamo jo k rôdu cevkaric ali gobanov (*Bolétus*, *Röhrenpilze*.) Če si ogledate plôdna plast gobe mušnice, takój se prepričate, da je ta čisto drugače ustvarjena; ona namreč ni sestavljena iz cevek, nego iz samih listkov ali platnic. A o tej gobi vam nameravam nekoliko več povedati v prihodnjem „Vrtčevem“ listu.

Ako globanjino meso prerežemo ali pretrgamo, ne izpremeni barve, nego ostane lepo belo. Če tedaj po gozdu gobe nabirate in najdete gobo ter ne veste ali je globanja ali ní, pritisnite s prstom njeno meso. Ako izpremeni barvo v modro ali zelenkasto izvestno, je strupena. Posebno se lahko

globanja zamenj z dvema gobanoma, ki sta na prvi pogled globanji zelo podobna. Na Štajerskem imenujejo ljudje obe gobi: steklači. (Bolétus lúridos in Bolétus Sátanas.)

Meso globanje je prijetnega okusa. Okus surovih globanj nas opomina na orehova jedrca in mandeljne. Užiten goban je po naših listnatih in iglatnih gozdih sploh navadna gliva. V nekaterih letih se prikaže vže meseca maja, navadno pa le koncem poletja in v jeseni. Meso užitnega gobana je zelo okusna jed, ki se lahko na raznovrstne načine pripravi. Globanje se pa tudi v tenke listeke narežejo in za zimo posušé.

Kaj ne, kako tečna in okusna je po zimi kisl globanjina juha ali globanjevica?

Anton Kosi.

Listje in cvetje.

Drobtine.

Pobrala nam je nemila smrt plemenitega, obče priljubljenega, značajnega in požrtovalnega dušnega pastirja. Umrl je v 23. dan oktobra čast. gospod

Jožef Resnik,

duhovni pomočnik pri sv. Jakobu in kateteh mestne dekliške šole v Ljubljani v najlepši dobi svojega življenja. Bil je še le v 36. letu svojih dni, in vže ga je Gospod poklical k sebi po zasluženem plačilo. Kako je bil rajni obče spoštovan po vsej Ljubljani, to je kazal velik in sijajen spreved na pokopališče. Vse je bilo na nogah in šlo za krsto, da-si je bilo zelo deževno vreme. Kako priljubljen je bil pri šolski mladini, to so kazali premnogi venci z različnimi napisi na dolžih trakovih. Pokojnik je bil velik prijatelj slovenske mladini in zvest naročnik našemu listu, zato je bodi mu hrvažen spomin ohranjen tudi v „Vrtci.“ Bog mu daj večni mir in pokoj!

(Sirote.) Otroke, kateri nimajo očeta ne matere, imenujemo sirote. Pazite sirot, ker óne vam so od Boga dani bratje in sestre, ter prosite tudi svoje stariše, da se jih usmiliijo, in Bog bode zaradi sirot blagoslovil vas in vaše stariše ter vam dal obilo srečo.

Pametnice.

- * Ko tare sila te in glad,
Takrat nikdó ni tebi brat;
Ko pa bogastvo ti imél bi,
Takrat pač bratev ne prešél bi.
- * Če si v nadlogah in skrbéh,
Obup naj v glavo ti ne šine;
Saj Bog pomagal ti bo rad,
Razjásnil koj srcá ti tmíne.
- * Če vedno ohraniš nedolžno srce
Pač znal ne boš nikdar kaj jad je
— gorjé.
- * Kdor dela veselo in moli zmir vmes
Dobí blagoslóva obilo 'z nebes.

A. Pin.

(Kako se Dunaj, stolno mesto našega cesarstva razvija.) Od 1868 do 1883. l. se je na Dunaji pozidalo 3616 novih hiš, ki imajo večinoma po tri do štiri nadstropja. 997 hiš se je prezidalo, in 4797 hiš se je s prizidanjem in nazidanjem povekšalo.

Besedni uganki.

(Priobčil J. B.)

I. Izumi dolénjsko vas, katere imé obstoji iz desetih érk. Prve tri érke ti dadó imé gorenjske vasi. Druge tri érke značijo del živalskega telesa. Ostale štiri érke značijo pri vsakej hiši potrebno tekočino. Pómni pa, da se imé tekočine začne s samoglasnikom, kateri stoji tudi sredi imena gorenjske vasi, in konča se zopet s samoglasnikom, kateri pa stoji sredi besede, ki znači del živalskega telesa.

Ako pa samoglasnik v sredi druge besede izpremeniš v samoglasnik, ki je v sredi prve besede, doboš samostavnik s prilastkom. Katera dolénjska vas je to?

II. Sestavi iz sledečih črk in zlogov: av, bes, blo, ca, ce, ce, cen, cij, de, do, dras, e, e, el, el, gust, hi, i, i, i, ja, ja, jas, kop, le, li, li, lov, mo, nji, or, pis, re, ri, ru, sa, si, ta, te, tu, va, van, vin, vo, zak, zi, zra, osemnajst besed, ki naj značijo: 1. reko na Kranjskem; 2. moško ime; 3. proroka; 4. vas na Gorenjskem; 5. mesec; 6. otok mej Azijo in Avstralijo; 7. moško ime; 8. delavca; 9. kraljestvo v Evropi; 10. gozdno žival; 11. očaka judovskega ljudstva; 12. kačo; 13. mesto na Kavkazu; 14. žensko ime; 15. demant, katerega ima nek evropski cesar; 16. del drevesa; 17. izvoljeno ljudstvo; 18. drag kamen.

Ako čitaš začetne črke teh besed, dobošeš imeni dveh slovanskih svetnikov, in ako čitaš končne črke od spodaj navzgor, dobošeš njiju naslov.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Nove knjige in listi.

* Mladega Gašparja življenje in trpljenje. Prosto poslovenil J. S. Gombarov. Ponatis iz „Slovenca“. Tisk in založba „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani. 8°. 128 str. (Cena 30 kr.) Knjižica, katero tu omenjamo, je le za odraslo mladino. Priporočamo jo za zimsko večera vsem onim, kateri bi se radi smijali, pa nimajo primerne berila v to. Mladi Gašpar bode izvestno vsacemu usta nategnil na smeh. Knjižica se dobiva v Katoliški knjigarni in stoji le 30 kr. po pošti 5 kr. več.

* Novomeško okrajno glavarstvo. Zemljepisno-godovinski opis. Sodelovanjem učiteljev Novomeškega okraja spisal O. Florentin Hrovat, šolski voditelj in načelnik okrajne učit. knjižnice v Novem mestu. V Ljubljani. Tisk „Katol. Tiskarne.“ 1885. 8°. 80 str. — To knjižico vže njen naslov hvali in priporoča. Vsaka šolska knjižnica bi si jo morala naročiti. Da je pisana temeljito in izborna, tega nam je porok però čast. gosp. pisatelja, katerega „Vrtčevi“ čitatelji vže iz prejšnjih letnikov dobro poznajo. (Cena knjižici?)

* Jurčičevih zbranih spisov V. zvezek. Založil in na svetlo dal odbor za Jurčičev spomenik. Uredil Fr. Levce. Pripovedni spisi. Natisnila „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani 1885. 8., 284 str. Cena 70 kr. — Peti zvezek obseza: 1. Hči mestnega sodnika; — 2. Nemški valpet; — 3. Sin kmetskega cesarja; — 4. Lipe; — 5. Pipa tobaka; — 6. V vojni krajini. — Zna se, da Jurčičeve zbrane spise priporočamo le slovenskemu razumnstvu, tedaj vže odrasle, razumnej in izkušene mladini. Kdor koli si napravlja domačo slovensko knjižnico, brez Jurčičevih

zbranih spisov bi ne smel biti; zato je naj seže po njih, kdor jih še nima.

* Narodne Biblioteke, katero izdaja gosp. J. Krajec v Novomestu, izišel je 19. snopič na svitlo. Vsebinska temu snopiču je: 1. „Berač“, iz nemškega na slovenski jezik preložena povest — 2. „Elizabeta“, angleška kraljica“, zgodovinska črtica. Cena 15 kr.

* Ljudske knjižnice so izišli dalje 15., 16., 17., 18., 19. in 20. snopič. — Vsi ti snopiči obsežajo krajše in daljše povesti mladim in starim v ponk in zabavo. — Vsak snopič „Ljudske knjižnice“ velja s poštnino vred samó 8 kr.

* Hrvatski pedagog.-književni sbor je izdal troje krasnih knjig za učitelje in hrvatsko mladež. Knjige so: 1. Metodika prostoročnega crtanja za obče pučke i gradjanske škole. Sastavio Gjuro Kuten, učitelj višje djevojačke učione u Zagrebu. (Sa 26 slika). Zagreb. 1885. 8°, 198 str.

2. Gragja za istoriju dubrovačke pedagogije sakupio Vicko Adamović, pravi član hrv. pedagog.-književnega zbora. Sa 9 slika. Zagreb 1885. 8°. 176 str.

3. U radu je spas. Poučna pripoviest za odrasliju seljačku mladež. Napisao Davorin Trstenjak. U Zagrebu, 1885. 8°, 120 str. — Mi smo vže večkrat živo priporočali knjige, ki je izdaje „Hrvat. pedagog.-književni sbor“ tudi našim slovenskim učiteljem, ki so vsaj nekoliko zmóžni hrvatskega jezika. To storimo tudi danes in jim posebno priporočamo „Metodiko prostoročnega risanja za obče ljudske in meščanske škole.“ Jezik je takó umeven, da ga lahko vsak našil učitelj brez vsakega tolmača razumé. Dokler nimamo v našej domačej literaturi v to svrhu primernih knjig, sezajmo k najbližjim sosedom ponje in pomagajmo si takó iz zadrege.

 Imamo nekoliko nepopolnih „Vrtčevih“ letnikov od 1883. in 1884. l.

Pri letniku od 1883. l. manjka samó štev. 6. Pri „ „ 1884. l. „ „ 3.

Kdor želi katerega teh nepopolnih letnikov imeti, ki so drugače popolnem nepoškodovani, pošlje naj nam **60 kr.** po poštni nakaznici, in takó mu pošljemo **poštine prosto** dotični letnik.

Uredništvo „Vrtčevo“.

Listnica. Gg. R. K. v V.: „Slika s Češkega“ ne ugaja našem listu; posebno zdaj ne, ko so taki časi, da nam je ostati doma. — H. P. v B.: Vaši sestavki pridejo na vrsto; zdaj ni bilo mogoče. — F. H. v G.: Hvala na poslanem; vse pride na vrsto. — Janja M. v L.: Prosimo večkrat kaj iz Vašega spretnega peresa. Naš pozdrav!

„Vrtce“ izhaja 1. dné vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr. Napis: Uredništvo „Vrtčevo“, mestni trg, štev. 23 v Ljubljani (Laibach).

Izdatelj, založnik in urednik **Ivan Tomšič**. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.